

fea

Forestry and Environmental Action

INFORMATIVNO-EDUKATIVNA BROŠURA
O PRAVNOM ASPEKTU UPRAVLJANJA I
GOSPODARENJA PRIVATNIM ŠUMAMA
U SREDNJOBOSANSKOM KANTONU

SADRŽAJ

1. O BROŠURI.....	4
2. UVOD.....	6
3. PRAVNI OKVIR U OBLASTI ŠUMARSTVA.....	7
4. INSTITUCIONALNI OKVIR U OBLASTI ŠUMARSTVA.....	9
5. PRAVA I OBAVEZE VLASNIKA PRIVATNIH ŠUMA (ŠUMOPOSJEDNIKA).	13
5.1. UPRAVLJANJE ŠUMOM I ŠUMSKIM ZEMLJIŠTEM.....	13
5.2. GOSPODARENJE ŠUMOM I ŠUMSKIM ZEMLJIŠTEM.....	15
6. ZAKLJUČAK.....	19
KLJUČNE DEFINICIJE.....	21

1. O BROŠURI

Ova brošura nastala je u sklopu Programa "Jačanje zajednica kroz demokratsko upravljanje prirodnim resursima" kojeg provodi regionalna nevladina mreža Inicijativa za šumarstvo i okoliš (eng. Forestry and Environmental Action – fea) zajedno sa Danskom savjetodavnom službom DFE (eng. Danish Forestry Extension) i još pet partnerskih organizacija iz Malija, Vijetnama i Nepala. Program finansira Vlada Danske kroz Fond za jačanje civilnog društva – CISU (eng. Civil Society in Development).

Glavni cilj Programa je ojačati ciljne skupine, organizovane u udruženja vlasnika i korisnika prirodnih resursa, za odgovorno i održivo upravljanje prirodnim resursima, ostvarivanje većih koristi i prihoda od vlastitih resursa te zagovaranje jednakog/pravednog pristupa prirodnim resursima prema donosiocima odluka na lokalnom ili nacionalnom nivou. Mi u organizaciji fea, zajedno sa DFE, radimo sa malim privatnim šumoposjednicima u ruralnim područjima gdje upravljanje i korištenje šuma doprinosi ekološkoj, ekonomskoj i društvenoj stabilnosti naših ruralnih zajednica.

Na osnovu izrađene Studije za održivo i komercijalno upravljanje privatnim šumama Kantona Sarajevo, tj. održanih fokus grupa sa oko 130 privatnih šumoposjednika u 16 mjesnih zajednica i ankete provedene sa 339 privatnih šumoposjednika u toku 2017. godine, zaključeno je da privatni šumoposjednici nisu dovoljno informisani o pravnim aspektima upravljanja i gospodarenja privatnim šumama u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH). Više informacija možete pročitati na sljedećoj web poveznici: https://docs.wixstatic.com/ugd/1a1e2a_08dc1a0d298546109da30f23a670df19.pdf.

Krajnji cilj ove brošure je informisati privatne šumoposjednike, ciljnu skupinu ovog Programa, o pravnom aspektu gospodarenja i upravljanja privatnim šumama u FBiH generalno, tj. konkretno o njihovim pravima i obavezama u vezi sa gospodarenjem privatnim šumama. S obzirom da se aktivnosti koje se odnose na uspostavu udruženja/asocijacije privatnih šumoposjednika implementiraju na području općine Busovača kao pilot općine, te s obzirom da na federalnom nivou nema usvojenog zakona o šumama, ova brošura se u najvećoj mjeri bazira na predmetno područje i pravni okvir Srednjobosanskog kantona - Kantona Središnja Bosna (SBK).

2. UVOD

Šume i šumska zemljišta u SBK su dobra od općeg interesa koja uživaju posebnu zaštitu države i koriste se pod uslovima i na način propisanim legislativom, prvenstveno *Zakonom o šumama SBK (u daljem tekstu Zakon)*.¹ Osnovno načelo šumarstva je upravljanje s očuvanjem prirodne strukture i raznolikosti šuma, te trajno povećanje stabilnosti i kvalitete općekorisnih funkcija šuma. Općekorisne funkcije šuma su posebno izražajne kada je riječ o zaštiti zemljišta od erozije, bujica, poplava, utjecaju na vodni režim i generalno hidro-energetski sistem, utjecaju na plodnost zemljišta i bitnom određenju poljoprivredne proizvodnje, utjecaju na klimu, zaštiti i unaprjeđenju čovjekove okoline, stvaranju kisika i pročišćavanju atmosfere, te utjecaju na ljepotu krajolika, stvaranju povoljnih uvjeta za liječenje, odmor i rekreaciju, za razvoj i unaprjeđenje turizma i lovstva.

Prema Zakonu, privatne šume jesu sve šume i šumsko zemljište za koje fizičko ili pravno lice izvodom iz katastarskog operata (posjedovnim listom) i zemljišnih knjiga (zemljišnoknjižnim izvodom) dokaže posjed i vlasništvo. U dokazivanju vlasništva u praksi se vrlo često pojavljuje problem koji se odnosi na vlasničku strukturu šumskog posjeda koja se najčešće odnosi na činjenicu da su parcele u vlasništvu više članova porodice, a ne u vlasništvu jedne osobe. Također podaci o upisanom vlasništvu šumskog posjeda u zemljišnim knjigama i upisanom posjedu u katastarskim i posjedovnim knjigama se ne slažu te je otežano i/ili onemogućeno upravljanje privatnim šumama.

Šumama u privatnom vlasništvu upravljaju i gospodare njihovi vlasnici u skladu sa Zakonom i šumsko-privrednim osnovama koje donosi kantonalno ministarstvo, a ugovorom prenose obavljanje stručnih poslova kantonalnoj upravi ili pravnom licu za obavljanje stručnih poslova uz određenu naknadu. Pod stručnim poslovima podrazumijevaju se doznačavanje, primanje i premjeravanje drvene mase, izdavanje otpremnog iskaza, planiranje šumsko-uzgojnih radova i zaštita šuma i vođenje evidencija o izvršenim poslovima. Potrebno je napomenuti da je Zakonom definisano da federalna i kantonalne šumarske administracije sprovode programe i finansijski podržavaju odgovarajuće šumsko-uzgojne i zaštitne mjere, podstiču naučnoistraživačku djelatnost, transfer znanja iz oblasti šumarstva te organizuju savjetovanja i pružaju stručnu pomoć korisniku i vlasnicima privatnih šuma.

¹ Sl. novine SBK, br. 5/14, 12/15 i 8/16

Ove aktivnosti su najvećim dijelom realizuju u šumama u državnom vlasništvu, dok je realizacija u privatnim šumama vrlo mala i obično se svodi na dodjelu šumskog sadnog materijala za pošumljavanje bez podrške i pomoći u realizaciji pošumljavanja. Pored navedenog, utvrđeno je da su vlasnici privatnih šuma dužni u potpunosti osigurati implementaciju stručnih zahtjeva u skladu sa Zakonom, a što šumoposjednici nisu u mogućnosti, kako stručno tako i finansijski, s obzirom na lošu obrazovnu strukturu i društveno-ekonomski status šumoposjednika.

3. PRAVNI OKVIR U OBLASTI ŠUMARSTVA

Federalni i kantonalni zakonski akti uređuju vlasništvo, upravljanje i gospodarenje privatnim šumama.²

Na osnovu Odluke Ustavnog suda FBiH od 14. aprila 2009.³, Zakon o šumama FBiH nije na snazi od 27. novembra 2009. godine. Kao preliminarno rješenje do usvajanja novog zakona o šumama, Vlada FBiH usvojila je Uredbu o šumama. U skladu sa Odlukom Ustavnog suda FBiH br. U-28/10 od 23. marta 2011⁴, Uredba o šumama je trebala da bude na snazi do 6. decembra 2011. S obzirom da Uredba više ne važi, a zakon o šumama još uvijek nije usvojen, sektor šumarstva nije zakonski regulisan na nivou FBiH još od 2011. godine do danas (7 godina).⁵

Pored navedenih, ova oblast je uređena i nizom drugih zakona, npr. Zakon o zaštiti prirode⁶, Zakon o zaštiti okoliša⁷, Zakon o lovstvu⁸ i dr. Njima se definiše da su „organi uprave, javnost, pravna i fizička lica dužna obratiti posebnu pažnju dok provode aktivnosti u korištenju obnovljivih i neobnovljivih izvora, u sprečavanju štete i opasnosti po zdravlje ljudi i smanjenju štete, opasnosti i opterećenju prirode“. Također se propisuju obaveze na uređenju, očuvanju, zaštiti, obnovi i poboljšanju ekološkog kvaliteta i kapaciteta okoliša, kao i kvaliteta života te mjere i uvjete upravljanja, očuvanja i racionalnog korištenja prirodnih resursa.

Ustavom kao i Zakonom o stvarnim pravima FBiH zagarantovano je pravo za sve osobe na teritoriji FBiH da imaju jednakost pred zakonom, pravo na imovinu i pravo na mirno uživanje svog vlasništva, da se koristi i sa njim raspolaže, u skladu s njegovom prirodom i namjenom, samostalno i u zajednici s drugima. S obzirom na prezentovani pravni okvir i činjenicu da ne postoji usvojen zakon o šumama na nivou FBiH, Zakon o šumama SBK ostaje najrelevantniji zakon za šumoposjednike na području SBK. Svrha ovoga zakona je da uređi odnose i propiše mjere upravljanja i gospodarenja svim šumama i šumskim zemljištem na području Kantona. Prava i obaveze privatnih šumoposjednika na osnovu ovog Zakona bit će prezentovana u narednim poglavljima.

¹Ustav FBiH (Sl. novine FBiH, br. 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 71/05, 72/05 i 88/08)

²Sl. novine FBiH, br. 36/09

³Sl. novine FBiH, br. 34/11

⁴Zakon je u fazi prijedloga u vrijeme pisanja ove brošure, utvrđen od strane Vlade FBiH na 110. sjednici, 7.7.2017. godine i proslijeđen u parlamentarnu proceduru. Federalna vlada usvojila je Informaciju o gospodarenju šumama u FBiH u junu 2017. godine i planovima gospodarenja šumama za 2018. godinu. S ciljem prevazilaženja teškog stanja u oblasti šumarstva zbog nepostojanja zakona o šumama FBiH, Vlada FBiH je uputila urgenciju Parlamentu FBiH da hitno razmatra Prijedlog zakona o šumama.

⁵Sl. novine FBiH, br. 66/13

⁶Sl. novine FBiH, br. 33/03, 38/09

⁷Sl. novine FBiH, br.: 4/06, 8/10 i 81/14

4. INSTITUCIONALNI OKVIR U OBLASTI ŠUMARSTVA

Ustavom FBiH su utvrđene nadležnosti FBiH i kantona po pitanju upravljanja šumskim resursima, na način da je FBiH nadležna za utvrđivanje ekonomske politike, koja uključuje planiranje i obnovu i politiku korištenja zemljišta na federalnom nivou, a korištenje prirodnih bogatstava i zaštita okoliša je u zajedničkoj nadležnosti Federacije i kantona.

Zakonom o šumama iz 2002. godine propisano je osnivanje posebnih državnih organa za upravljanje šumskim resursima, te su tako osnovane Federalna uprava za šumarstvo i kantonalne uprave za šumarstvo. U skladu sa odredbama člana 19. Zakona o Federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave⁹, Federalna uprava za šumarstvo nalazi se u okviru Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, dok su kantonalne uprave za šumarstvo osnovane u skladu sa kantonalnim propisima i nalaze se u okviru kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove šumarstva. Jedan od poslova upravljana šumama je i njihova zaštita, što se u skladu sa odredbama člana III.2. Ustava FBiH nalazi u zajedničkoj nadležnosti FBiH i kantona.¹⁰

S obzirom da je ova brošura dala veći naglasak na pravni okvir pilot područja SBK, tako će se i u institucionalnom okviru veća pažnja dati ključnim institucijama na nivou kantona.

Nadležnost, upravni i stručni poslovi Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva SBK su:

- izdaje odobrenje za izvođenje radova u šumarstvu;
- daje prijedlog Vladi Kantona za opće kriterije za osnivanje šumskoprivrednih područja;
- donosi šumskoprivrednu(e) osnovu(e) za privatne šume, na osnovu prijedloga stručne komisije;
- rješava po žalbama na rješenje Kantonalne uprave za šumarstvo;

⁹ Sl. novine FBiH, br. 58/02, 19/03, 38/05, 2/06, 8/06 i 61/06

¹⁰ CEPOS (2014). Izvještaj Studije "Institucionalni okvir šumarskog sektora FBiH"

- odobravaju dozname za sječu stabala i obim šumskouzgojnih radova u privatnim šumama;
- vodi evidenciju zaštitnih šuma i šuma s posebnom namjenom na osnovu podataka koje mu dostavlja Kantonalna uprava;
- izdaje dozvolu za krčenje šume na osnovu komisije koju imenuje samo Ministarstvo.

Prema Zakonu o šumama SBK, Kantonalna uprava za šumarstvo je u sastavu Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Poslovi Kantonalne uprave su:

- osigurava neposrednu zaštitu državne šume preko čuvarske službe¹¹;
- prikuplja podatke i vodi bazu podataka o stanju i razvoju svih šuma te katastar šuma i šumskoga zemljišta na području Kantona, koje dostavlja Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i Federalnoj upravi za šumarstvo;
- priprema kantonalni šumskorazvojni plan i podnosi ga Ministarstvu;
- izrađuje elaborat za osnivanje šumskoprivrednih područja; obavlja nadzor nad prikupljanjem podataka i izradom šumskoprivrednih osnova za privatne šume te nadzor nad prikupljanjem podataka za izradu šumskoprivrednih osnova za državne šume;
- prati realizovanje šumskoprivrednih osnova preko godišnjih planova gospodarenja šumama;
- odobrava doznaku stabala za sječu i obim šumsko-uzgojnih radova u privatnim šumama u skladu sa šumskoprivrednom osnovom na osnovu rješenja kantonalne uprave;
- vodi evidenciju objekata za proizvodnju i doradu šumskog sjemena te proizvođača šumskog i ukrasnog drveća i gmlja;
- obavlja poslove dijagnostičko-prognozne službe, prati stanje i stepen oštećenosti šuma te o tome obavještava Ministarstvo;
- prati izvršenje svih ugovornih obaveza koje se odnose na državne šume;

¹¹ Vlasnik privatne šume po osnovu nadležnosti upravljanja i gospodarenja vlastitom šumom, nadležan je i za neposrednu zaštitu vlastite šume, dok su ostale nadležnosti čuvarske službe u privatnim šumama definisane Zakonom.

- prati realizovanje programa zaštite šuma;
- usklađuje šumskoprivredne osnove s prostornim planovima, planom upravljanja vodama, lovnoprivrednim osnovama, evidencijama koje se vode u Kantonalnom zavodu za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa, te planovima upravljanja mineralnim sirovinama;
- prati i analizira ekonomsko stanje u oblasti šumarstva na području Kantona te podatke dostavlja Ministarstvu;
- priprema i izrađuje programe iz oblasti šumarstva koji se finansiraju ili sufinansiraju iz namjenskih sredstava Budžeta Kantona;
- priprema i daje mišljenje o proglašenju zaštitnih šuma i šuma s posebnom namjenom na način propisan ovim zakonom;
- organizuje savjetovanja i pruža stručnu pomoć korisnicima državne šume i vlasnicima privatnih šuma;
- izrađuje planove izgradnje i održavanja šumskih putnih komunikacija koji se finansiraju iz Budžeta Kantona, uz saglasnost Ministarstva;
- upoznaje javnost sa stanjem šuma i izdaje odgovarajuće stručno-popularne publikacije o stanju šuma i njihovoj važnosti;
- izrađuje godišnji plan rada, finansijski plan i godišnji izvještaj te ih dostavlja Ministarstvu;
- obavlja i druge poslove i zadatke koji proizlaze iz ovoga zakona, Zakona o organizovanju i djelokrugu kantonalnih ministarstava i drugih tijela kantonalne uprave SBK, kao i na zahtjev Ministarstva.

5. PRAVA I OBAVEZE LASNIKA PRIVATNIH ŠUMA (ŠUMOPOSJEDNIKA)

Privatne šume u SBK su većinom u vlasništvu fizičkih lica, rjeđe pravnih lica, i njima upravljaju njihovi vlasnici.

5.1. UPRAVLJANJE ŠUMOM I ŠUMSKIM ZEMLJIŠTEM

Upravljanje šumom i šumskim zemljištem podrazumijeva administrativne (upravne) poslove koji se sastoje od kreiranja jedinstvene šumarske politike dugoročnog (strateškog) i srednjoročnog planiranja, kontrole i stručnog nadzora korištenja šume i šumskoga zemljišta s ciljem očuvanja i unaprjeđenja trajnosti i gospodarenja šumom.

Šumarski program FBiH zakonom je utvrđen kao glavni strateški planski dokument koji definiše opću politiku šumarstva i politiku gospodarenja s divljači na području FBiH, orijentisanu u pravcu očuvanja i trajnosti gospodarenja šumama, uključujući održavanje i unapređivanje biodiverziteta u šumama i na šumskom zemljištu.

Zakonom o šumama SBK nije definisan niti jedan strateški dokument za upravljanje šumama i šumskim zemljištem, bez obzira na vlasništvo istih.

Prava privatnih šumoposjednika:

- privatnim šumama upravlja se u skladu sa šumskoprivrednim osnovama. Šumskoprivredna osnova za privatne šume se donosi kao jedinstvena osnova za sve šume na području jedne općine, a donosi je Ministarstvo na osnovu prijedloga stručne komisije i mišljenja općine, bez ikakve participacije privatnih šumoposjednika u ovom procesu. Privatni šumoposjednici nemaju glas kada je donošenje šumskoprivrednih osnova, najvažnijih dokumenata sa aspekta upravljanja njihovim šumama, u pitanju. Šumskoprivredna osnova, prostorni plan, plan upravljanja vodama,

lovnoprivredna osnova, evidencije koje se vode u Kantonalnom zavodu za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa te planovi korištenja mineralnih sirovina moraju biti međusobno usklađeni. Vlada Kantona vlasnik je svih podataka i dokumenata u elektronskoj i drugoj formi izrađenih tokom izrade šumskoprivredne osnove za sve šume;

- u ostvarivanju prava na osnovu vlasništva vlasnici privatnih šuma mogu osnovati udruženja vlasnika privatnih šuma.

Obaveze privatnih šumoposjednika sa aspekta upravljanja nisu navedene, ali je i lista prava veoma ograničena. Iako je Zakonom definisano da vlasnik privatne šume upravlja svojom šumom, a obavljanje stručnih poslova u skladu s ovim zakonom prenosi Kantonalnoj upravi ili pravnom licu registrovanom za obavljanje poslova u šumarstvu, u realnosti se ne može reći da vlasnik privatne šume zaista upravlja svojom šumom.

5.2. GOSPODARENJE ŠUMOM I ŠUMSKIM ZEMLJIŠTEM

Gospodarenje šumom obuhvata planiranje, uzgajanje, zaštitu i korištenje šume i šumskoga zemljišta u skladu s odredbama šumskoprivredne osnove.

Vlasnik privatne šume upravlja i gospodari svojom šumom, a obavljanje stručnih poslova u skladu s ovim zakonom prenosi, prema svom izboru (ugovorom i uz naknadu) ili Kantonalnoj upravi ili pravnom licu registrovanom za obavljanje poslova u šumarstvu.

Stručnim poslovima smatraju se doznačavanje, izrada izvedbenog projekta, primanje i premjeravanje drvne mase, izdavanje otpremnoga iskaza, planiranje šumskouzojnih radova i vođenje evidencija o obavljenim poslovima. Naknada iznosi najviše 10% od cijene šumskih drvnih sortimenata na panju, prema cjenovniku korisnika državne šume (cjenovnik dostupan na web poveznici: <https://www.sumesbk.ba/>).

Prava privatnih šumoposjednika:

- vlasnik privatne šume može lično da izabere lice za obavljanje stručnih poslova u šumarstvu tj. da izabere između Kantonalne uprave ili pravnog lica registrovanog za obavljanje poslova u šumarstvu, s tim da se doznaka stabala za sječu i obim šumsko-uzgojnih radova u privatnim šumama vrši na osnovu rješenja Kantonalne uprave za šumarstvo;
- vlasnik privatne šume može lično da odredi lice za izradu projekta za izvođenje radova u šumarstvu. Projekat za izvođenje radova u šumarstvu mora se pripremiti kada je godišnji obim sječa veći od 100 m³ po katastarskoj parceli. Projekt za izvođenje radova u šumarstvu izrađuje se za katastarsku parcelu privatne šume i važi dvije godine. Radovi predviđeni projektom za izvođenje su obavezni;
- vlasnik privatne šume ima pravo na nadoknadu štete nanesene njegovoj šumi i šumskom zemljištu prema bilo kojem osnovu od strane pravnog ili fizičkog lica, a prema odštetnom cjenovniku koji će propisati ministar. Ovaj cjenovnik nije donesen do danas;
- vlasnik privatne šume ima pravo na nadoknadu štete i oštećenja koja je prouzročila divljač u šumi od strane korisnika lovišta, u skladu s odredbama Zakona o lovstvu¹²;
- vlasnik može izvoditi pašarenje (ispaša, žirenje, brst, kresanje grana i lisnika) ili to prepustiti drugim pravnim i fizičkim licima uz pisano odobrenje, na površini koja je određena šumskoprivrednom osnovom;
- vlasnik privatne šume može uzgajati i iskorištavati sekundarne (nedrvne) šumske proizvode ili odobriti drugim pravnim i fizičkim licima njihovo iskorištavanje, uz stručni nadzor, u obimu i na mjestima koja su određena u šumskoprivrednoj osnovi;
- vlasnik šume može dopustiti kretanje njegovim šumskim putem trećem licu prema dogovoru koji može uključivati određenu naknadu. Šteta na šumskim putevima koju počinu drugi korisnik mora biti nadoknađena vlasniku šume.

¹² Sl. novine FBiH, br. 4/06 i 8/10

Planiranje, uzgajanje i sječa privatnih šuma

Šumama na određenom području gospodari se u skladu sa šumskoprivrednom osnovom, privremenim godišnjim planom gospodarenja, godišnjim planom gospodarenja i projektom za izvođenje radova u šumarstvu. Šumskoprivredna osnova za privatne šume se donosi kao jedinstvena osnova za sve šume na području jedne općine. Šumskoprivredna osnova izrađuje se za period od deset godina i njezine odredbe su obavezujuće. Šumskoprivredna osnova realizuje se godišnjim planom koji sadrži, prosječno, jednu desetinu svih radova planiranih šumskoprivrednom osnovom. Ukupni obim sječe predviđen šumskoprivrednom osnovom za uređajni period, po vrstama drveća i gospodarskim klasama, se ne smije prekoračiti. Šumskoprivredna osnova, prostorni plan, plan upravljanja vodama, lovoprivredna osnova, evidencije koje se vode u Kantonalnom zavodu za urbanizam, prostorno planiranje i zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa te planovi korištenja mineralnih sirovina moraju biti međusobno usklađeni.

Ako ne postoje objektivne mogućnosti za pravovremenu izradu nove šumskoprivredne osnove, državnim i privatnim šumama se može gospodariti najduže jednu godinu na osnovu privremenog godišnjeg plana gospodarenja za koji je postupak donošenja isti kao i za šumskoprivrednu osnovu.

Obaveze privatnih šumoposjednika:

- stabla u šumi mogu se sjeći tek nakon obavljanja doznačavanja, izrade i donošenja projekta za izvođenje radova u šumarstvu te obavještanja Kantonalne uprave i općine na čijem se području sječa obavlja;
- doznaka i sječa stabala ne može se vršiti u dijelovima šume za koje imovinsko-pravni odnosi nisu riješeni, granice nisu utvrđene i na terenu vidno i na propisani način obilježene, kao i na dijelovima šume sumnjive na prisustvo minsko-eksplozivnih sredstava čije su granice utvrđene i na terenu vidno i na propisan način obilježene od strane nadležne službe;
- nisu dopuštene čiste sječe i drugi oblici pustošenja šume, osim pripreme šumskouzgojnih mjera radi unapređenja šumskih sastojina, u obimu planiranom šumskoprivrednom osnovom, iz sanitarnih razloga ili provođenja preventivnih zaštitnih mjera;

- zabranjeno je drvo, dijelove stabla i grane posječene u šumi i izvan šume (na poljoprivrednom zemljištu i međama te pojedinačno stablo i slično) pomaknuti od panja dok se ne obilježi šumarskim čekićem (žigoše), obrojči, premjeri i evidentira te stavljati u promet dok se ne izda otpremni iskaz;
- šteta koja se nanese zemljištu mora biti sanirana odmah nakon završetka izvlačenja drvnih sortimenata;
- privremeni prijevoz (nužni put) ili smještaj šumskih proizvoda sa susjednih parcela u šumi i na šumskom zemljištu, vlasnik privatne šume dužan je dopustiti uz naknadu ako to nije moguće obaviti na drugi način ili ako bi drugi način bio nesrazmjerno skuplji;
- vlasnik ili ovlašteni predstavnik vlasnika privatne šume dužni su obavljati poslove biološke obnove šume minimalno u obimu koji je predviđen šumskoprivrednom osnovom;
- vlasnici privatnih šuma dužni su provoditi ili osiguravati provođenje šumskoga reda, sanitarne sječe i druge preventivne mjere prije nego što bi se šume mogle ugroziti prekomjernim razmnožavanjem insekata, širenjem uzročnika biljnih bolesti ili drugih štetnih organizama;
- zabranjeno je stavljati u promet sekundarne (nedrvne) šumske proizvode bez odobrenja korisnika državne šume ili vlasnika privatne šume.

Nedopuštene aktivnosti:

- nije dopušteno paliti otvorenu vatru u šumi i na šumskom zemljištu, kao ni na drugom zemljištu na udaljenosti manjoj od 150 m od šume;
- nije dopuštena upotreba hemijskih sredstava te odlaganje otpada, smeća ili zagađujućih tvari u šumi i na šumskom zemljištu;
- nije dopušteno korištenje grebena (češlja) za ubiranje sekundarnih (nedrvnih) šumskih plodova kojim se oni oštećuju;
- nije dopuštena sječa, iskorjenjivanje ili bilo kakvo oštećivanje stabala: pančičeve omorike [*Picea omorika* (Pančić) Purk.], tise

(*Taxus baccata* L.), mečje lijeske (*Corylus colurna* L.), planinskog javora (*Acer heldreichii* Orph.), planinskog bora (*Pinus mugo* Tuna), zelene joha [*Alnus viridis* (Chaix)], munike (*Pinus heldreichii* Christ.), zanovijeti [*Petteria ramentacea* (Sieber) Presl], alpske ruže (*Rhododendron ferrugineum*), srčanika (*Gentiana lutea*) i ostalih vrsta s "crvene liste", osim ako je potrebno provesti uzgojne i sanitarne sječe, te ostalih vrsta koje se nalaze ili se nađu na listi zaštićenih vrsta;

- zabranjeno je krčenje šume, osim ako se radi o izgradnji objekta planiranog važećim planom prostornog uređenja, ako se time postižu veće trajne koristi i ako neće biti štetnih posljedica za okoliš;
- u šumi i na udaljenosti manjoj od 150 metara od ruba šume ne mogu se graditi žeznica, krečana i ostali objekti s otvorenom vatrom;
- u šumi i na šumskom zemljištu može se graditi samo šumska infrastruktura, objekti potrebni za gospodarenje šumama, u skladu s važećom šumskoprivrednom osnovom, te lovnouzgojni i lovnotehnički objekti, u skladu s važećom lovnoprivrednom osnovom.

6. ZAKLJUČAK

Tradicionalno, upravljanje šumskim resursima u FBiH generalno, a u SBK specifično, u potpunosti je u nadležnosti tijela koji imaju ustavni autoritet i bazirano je na hijerarhijskom pristupu odozgo prema dolje. Generalno nedostaje učešće i saradnja između interesnih strana u procesima planiranja vezanih za šume u cijelom sektoru. Ne postoji ni zakon ni institucija na bilo kojem administrativnom nivou koji prepoznaju kategoriju privatnog vlasništva nad šumom kao jednaku važnu kao kategoriju javnog vlasništva. Najbolji pokazatelj za to je činjenica postojanja jako malo zagarantovanih prava privatnih šumoposjednika. Dodatno, ne postoje podzakonski akti kao pravni osnov ostvarivanja tih prava, a s druge strane jako je mnogo nameta i obaveza.

Vlasnici privatnih šuma nisu prisutni u kreiranju politike upravljanja šumama na bilo kojem nivou, zbog nedostatka nezavisnih interesnih udruženja/asocijacija, kao i informacija, odnosno nivoa znanja ljudi o njihovim pravima i načinu ostvarivanja tih prava.

S obzirom da je donošenje politike korištenja prirodnih bogatstava u nadležnosti FBiH, izradom i donošenjem novog Zakona o šumama državna administracija bi trebala da preuzme inicijativu u rješavanju problema u privatnim šumama, od utvrđivanja stanja šuma do organizovanja privatnih šumoposjednika u savjetodavne službe za privatne šume te da kroz zakonske odredbe uspostavi isti odnos prema šumi, bez obzira na oblik svojine, što do sada nije bio slučaj.

Do tada se preporučuje da se šumoposjednici udružuju u udruženja/asocijacije, s obzirom da je isto ostavljeno kao mogućnost Zakonom o šumama SBK, te kroz asocijaciju djeluju na prijedlog Zakona o šumama FBiH ili usvojenog Zakona o šumama SBK.

Osnivanjem udruženja stvorila bi se jedna konkretna platforma za međusobno razmjenjivanje znanja privatnih šumoposjednika, najboljih praksi i savjetovanja kada je u pitanju upravljanje privatnim šumama.

KLJUČNE DEFINICIJE

<p>Čista sječa</p>	<p>Čista sječa jeste sječa svog ili praktično svog drveća u sastojini, izlažući taj dio zemljišta ekološkim uvjetima goleti, čime se stvaraju ozbiljne poteškoće za stanište ili susjedne sastojine. Čista sječa nije uklanjanje starih sastojina ako je njihova reprodukcija osigurana na odgovarajući način.</p>
<p>Doznačivanje stabala/doznaka</p>	<p>Doznaka podrazumijeva odabiranje, obilježavanje, premjeravanje i evidentiranje stabala za sječū.</p>
<p>Funkcije šume</p>	<p>Funkcije šume su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ekološka: biodiverzitet – zaštita staništa, zaštita zemljišta, zaštita voda, klimatska – uključujući ulogu šume u vezivanju ugljika iz zraka; - ekonomska: prihod od proizvodnje drva i sekundarnih šumskih proizvoda; - socijalna: rekreacija, turizam, obrazovanje, istraživanje, odbrana te zaštita objekata i infrastrukture.
<p>Gospodarenje šumom</p>	<p>Gospodarenje šumom obuhvaća planiranje, uzgajanje, zaštitu i korištenje šume i šumskoga zemljišta u skladu s odredbama šumskoprivredne osnove.</p>
<p>Iskorištavanje šume</p>	<p>Iskorištavanje šume obuhvaća sječū i transport drva, iskorištavanje nedrvnih šumskih proizvoda, te prodaju šumskih drvnih sortimenata i sekundarnih (nedrvnih) šumskih proizvoda.</p>
<p>Izvođač radova u šumarstvu</p>	<p>Izvođač radova u šumarstvu je fizičko ili pravno lice koje je registrovano za izvođenje radova u šumarstvu i posjeduje odobrenje kantonalnoga ministarstva nadležnog za poslove šumarstva.</p>

<p>Pravno lice registrovano za obavljanje poslova u šumarstvu</p>	<p>Pravno lice registrovano za obavljanje poslova u šumarstvu privredno je društvo registrovano u sudu nadležnom za poslove šumarstva, koje u stalnom radnom odnosu ima zaposleno najmanje jedno lice sa VII. stepenom stručne spreme – završenim šumarskim fakultetom, odnosno s visokim obrazovanjem drugog ciklusa bolonjskog sistema studiranja (300 ECTS bodova) – šumarske struke – odsjek šumarstvo, s kontinuitetom u struci u oba ciklusa, s najmanje jednom godinom radnog iskustva u struci; ili prvog ciklusa (bachelor) bolonjskog sistema studiranja (180 ECTS bodova i 240 ECTS bodova) – šumarske struke – odsjek šumarstvo, s najmanje tri godine radnog iskustva u struci, ili najmanje jednog šumarskog tehničara, s najmanje pet godina radnog iskustva u struci.</p>
<p>Privatna šuma</p>	<p>Privatne šume jesu sve šume i šumsko zemljište za koje fizičko ili pravno lice izvodom iz katastarskog operata (posjedovnim listom) i zemljišnih knjiga (zemljišnoknjižnim izvodom) dokaže posjed i vlasništvo.</p>
<p>Šuma</p>	<p>Šuma je zemljište obraslo šumskim vrstama drveća i grmlja, čija površina prelazi 1.000 m² a širina najmanje 20 m te njihove krošnje pokrivaju više od 30% zemljišta. Šumom se smatraju šumski rasadnici, plantaže šumskoga drveća, čistine za trase dalekovoda i drugu javnu infrastrukturu u šumi, površinske vode i močvare unutar šume i sastojine šumskoga drveća i žbunja koje su izrasle na poljoprivrednom zemljištu ako su starije od 30 godina te ako njihove krošnje pokrivaju više od 30% zemljišta. Šumom se ne smatraju groblje pokriveno drvećem, rasadnik šumskoga drveća izvan šume, izolirana skupina šumskoga drveća na površini do 1.000 m², kao ni šumsko drveće i grmlje u urbanim parkovima i drugim naseljenim područjima.</p>

<p>Šumskouzgojne mjere</p>	<p>Šumskouzgojne mjere su sve mjere koje doprinose osnivanju novih sastojina u šumi i poboljšanju njihove stabilnosti, raznolikosti ili kvaliteta.</p> <p>Šumskouzgojne mjere uključuju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mjere za obnovu šume, odnosno za stvaranje novih sastojina; - njegu mladih razvojnih faza šume, uključujući prorjeđivanje mlađih sastojina; - specijalnu njegu mladih faza u prebornoj šumi, jednodobnoj i raznodobnoj šumi te izdanačkoj šumi, kao ruba šume; - rekonstrukciju i konverziju izdanačke šume i šikare; - izgradnju protupožarnih puteva i prosjeka.
<p>Upravljanje šumom i šumskim zemljištem</p>	<p>Upravljanje šumom i šumskim zemljištem podrazumijeva administrativne (upravne) poslove koji se sastoje od kreiranja jedinstvene šumarske politike dugoročnog (strateškog) i srednjoročnog planiranja, kontrole i stručnog nadzora korištenja šume i šumskoga zemljišta s ciljem očuvanja i unaprjeđenja trajnosti i gospodarenja šumom.</p>
<p>Vlasnik privatne šume</p>	<p>Vlasnik privatne šume je pravno i fizičko lice koje je na zakonit način steklo pravo vlasništva nad šumom ili šumskim zemljištem, što se dokazuje izvo-dom iz zemljišne knjige i/ili posjedovnim listom.</p>

U SARADNJI SA

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNJOBOSANSKI KANTON
*Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva
Kantonalna uprava za šumarstvo*

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SREDIŠNJA BOSNA
*Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva
Kantonalna uprava za šumarstvo*

**Asocijacija
privatnih
šumoposjednika
Srednjobosanskog
kantona**